

**ფრაზეოლოგიური ერთეულები
ემოციური კომპონენტებით
ინგლისურ, თურქულ და ქართულ ენაებში
(შედარებითი ანალიზი)**

**PHRASEOLOGICAL UNITS
WITH EMOTIONAL COMPONENTS
IN ENGLISH, TURKISH, AND GEORGIAN
(COMPARATIVE ANALYSIS)**

ირმა რუსაძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქუთაისი, საქართველო

Irma Rusadze

Akaki Tsereteli State University
Kutaisi, Georgia

აბსტრაქტი

ფრაზეოლოგიური ერთეულების არსებობა ზოგადად ენებში უნიკალური ფენომენია. ემოციური ფრაზეოლოგიური ერთეულები გამოხატავენ დადებით, ნეიტრალურ, უარყოფით, განსაზღვრულ თუ განუსაზღვრელ ემოციებს. ნაშრომში განხილულია ფრაზეოლოგიური ერთეულები ემოციური კომპონენტებით ინგლისურ, თურქულ და ქართულ ენებში სტრუქტურული, სემანტიკური და კულტურული თავისებურებების გათვალისწინებით. არამონათესავე ენების ფრაზეოლოგიის შედარებით შესწავლა საშუალებას იძლევა გამოვავლინოთ კონკრეტული ენის დამახასიათებელი თავისებურებები, მათი ტიპოლოგიური მსგავსებები და განსხვავებები შინაარსისა და გამოხატვის თვალსაზრისით.

ინგლისური, ქართული და თურქული ენების ფრაზეოლოგიური ერთეულების შედარებითი ანალიზის საფუძველზე შეიძლება გამოიყოს მსგავსი ნიშნები:

- სომატური ერთეული – გული გამოიყენება სიყვარულისა თუ ემოციური მდგომარეობის გამოსახატავად;
- თვალეტი გამოირჩევა ემოციური მიმზიდველობით (ცრემლები, მიზიდულობა, რისხვა);
- სისხლი წარმოადგენს ინტენსიურ ემოციებს (რისხვა – „სისხლის ადუღება« (ეს ფრაზეოლოგიზმი სამივე ენაში გვხვდება);
- სახე / პირი გამოიყენება ბედნიერებისა თუ სევდის ემოციის გადმოსაცემად.

საანალიზო ენებში გვხვდება აბსოლუტურად მსგავსი სომატიზმებით გამოხატული ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც ერთნაირი ფორმითა და შინაარსით გამოხატავენ ადამიანის ემოციებს (მაგ., სიბრაზე, რისხვა).

რაც შეეხება განსხვავებებს, შეიძლება ითქვას: ინგლისურ ენაში ემოციური ფრაზეოლოგია მეტწილად ეფუძნება მეტაფორულ და იდიომატურ კონსტრუქციებს, ქართულში – ხატოვან, სომატიზმებზე დამყარებულ და მკვეთრი ემოციების გამომხატველ ერთეულებს, ხოლო თურქულში – სოციალურ ღირებულებებისა და ზომიერი ემოციური ტონის შემცველ ფორმებს.

განხილული მაგალითები ნათელი დადასტურებაა იმისა, რომ ინგლისური, ქართული და თურქული ენების ფრაზეოლოგიზმებში ემოციური კომპონენტებით, რომლებიც ძირითადად სომატიზმებით ხასიათდება, ვლინდება ენობრივ უნივერსალიათა, ანუ ისეთ ენობრივ მოვლენათა არსებობა, რომლებიც მსოფლიოს ყველა ან უმეტესი ენისთვის არის დამახასიათებელი.

საკვანძო სიტყვები: სომატიზმები, ქართული ფრაზეოლოგიზმები, ინგლისური ფრაზეოლოგიზმები, თურქული ფრაზეოლოგიზმები.

ABSTRACT

This The presence of phraseological units across languages constitutes a distinctive linguistic phenomenon. Emotional phraseological units express positive, neutral, and negative emotions, whether definite or indefinite. The present study examines phraseological units with emotional components in English, Turkish, and Georgian, taking into consideration their structural, semantic, and cultural characteristics. A comparative study of phraseology in unrelated languages enables the identification of language-specific features as well as typological similarities and differences in both semantic content and expression.

A comparative analysis of phraseological units in English, Georgian, and Turkish reveals several common features:

- The somatic component heart functions as a means of expressing love or emotional states;
- The lexeme eyes is associated with emotional expressiveness (tears, attraction, anger);
- Blood represents intense emotional states, particularly anger (e.g., “blood boiling,” a phraseological expression attested in all three languages);
- Face / mouth is used to convey emotional states such as happiness or sadness.

In the languages under consideration, phraseological units expressed through identical somatic elements are attested, conveying human emotions (e.g., anger, rage) in both comparable form and meaning.

As regards the differences, emotional phraseology in English is predominantly based on metaphorical and idiomatic constructions; in Georgian it is characterized by figurative expressions grounded in somatic elements and conveying intense emotions, whereas in Turkish it tends to reflect social values and forms marked by a relatively moderate emotional tone.

The examples examined constitute clear evidence that phraseological units containing emotional components in English, Georgian, and Turkish—primarily characterized by somatic elements—demonstrate the presence of linguistic universals, that is, linguistic phenomena that are common to all or most languages of the world.

Keywords: Somatic elements, Georgian phraseological units, English phraseological units, Turkish phraseological units.

შესავალი

თანამედროვე ვითარებაში, როდესაც მთელი მსოფლიო საზოგადოება მიდის გლობალიზაციის გზით, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ლინგვოკულტუროლოგიური ხასიათის კვლევები, რომლებიც გამოკვეთს ზოგადსაკაცობრიო კულტურის სახეს და ამავე დროს წარმოგვიდგენს ცალკეული კულტურის სპეციფიკასა და თვითმყოფადობას. ამგვარი კვლევები უაღრესად ფასეულია მცირერიცხოვანი ერების კულტურებისათვის, როგორც თვითმყოფადობის შენარჩუნების მძლავრი იარაღი. როგორც ცნობილია, თანამედროვე ლინგვისტიკის ერთ-ერთ წამყვან დარგად ენის მეშვეობით კულტურის შესწავლა იქცა. ლ. ელმსლევი აღნიშნავს: „ენა, როგორც ნიშანთა სისტემა და მყარი წარმონაქმნი, წარმოადგენს ადამიანის გონიერ და ფსიქიკურ ბუნებაში ჩაწვდომის გასაღებს“ (Ельмслев 1960: 132). ამიტომ ლინგვოკულტუროლოგიაში ენა განხილულია კულტურასთან, ადამიანის აზროვნებასთან, ფსიქიკასა და სულიერებასთან მჭიდრო კავშირში. ენისა და კულტურის ურთიერთმიმართებას უპირველესად განსაზღვრავს ადამიანი თავისი მენტალობით, ემოციებით. ენის განსაკუთრებული როლი კულტურასთან მიმართებით განპირობებულია იმით, რომ იგი კულტურის არსებობის, გაცნობიერებისა და განვითარების ძირითადი საშუალებაა.

არსებობს სხვადასხვა გზა და საშუალება იმისათვის, რომ ჩვენი მეტყველება უფრო მრავალფეროვანი გახდეს. ნებისმიერი ენა იძლევა უამრავ საშუალებას, რათა ჩვენს აზრებსა და შეგრძნებებს სრული ემოციური გამომსახველობა მიენიჭოს. ჩვეულებრივ და სპონტანურ დიალოგებში მოსაუბრენი არა მხოლოდ ერთმანეთს უზიარებენ საკუთარ აზრებს ან უცვლიან სხვადასხვა ინფორმაციას, არამედ, ასევე, ენობრივი საშუალებებით გადმოცემენ თავიანთ გრძნობებსა და ემოციებს, რომლებიც გამოსახავენ ადამიანთა იმ მდგომარეობას, რომელშიც ისინი იმყოფებიან, ამიტომ ფრაზეოლოგიური ერთეულები იქნება თუ იდიომები სომატური კომპონენტებით ან კიდევ ანდაზები, ყველა ეს კონკრეტულად ასახავს ერის კულტურისათვის დამახასიათებელ ნორმებსა და წეს-ჩვეულებებს. ენის კუმულაციური ფუნქცია ახორციელებს კავშირს თაობათა შორის და წარმოადგენს არაენობრივი კოლექტიური გამოცდილების გადმოცემის საშუალებას და ვლინდება სხვადასხვა დონის ენობრივი ერთეულების სახით. მოდელები, რომლებიც ერთ კომპლექსში აერთიანებენ ენობრივ და კულტურულ მნიშვნელობებს ლინგვოკულტურემებად იწოდებიან, რომელთა კონკრეტულ ნაირსახეობას ფრაზეოლოგიზმები წარმოადგენს.

კვლევის მეთოდები

კვლევა დაფუძნებულია ინგლისური, ქართული და თურქული ენების ფრაზეოლოგიური ერთეულების შედარებით-ტიპოლოგიურ ანალიზზე, კერძოდ, იმ ერთეულებზე, რომლებიც შეიცავს ემოციურ კომპონენტებსა და სომატიზმებს. მასალები შეირჩა სამეცნიერო ლიტერატურიდან და ლექსიკოგრაფიული წყაროებიდან, ფრაზეოლოგიური ლექსიკონებიდან. კვლევაში გამოყენებულია დესკრიფციული მეთოდი, რომელიც უაღრესად ფასეულია ემოციური ფრაზეოლოგიური ერთეულების იდენტიფიკაციისა და აღწერისათვის და კულტურულ-სემანტიკური ანალიზის მეთოდი – ფრაზეოლოგიზმების ეროვნულ-კულტურული სპეციფიკის განსასაზღვრად.

მსჯელობა

ფრაზეოლოგიური ერთეულები წარმოადგენს ენის ლექსიკური მარაგის ყველაზე უფრო თვალწარმტაც, ფერადოვან და ხატოვან ნაწილს. ნებისმიერ ენაში ფრაზეოლოგიზმები არის ერთგვარი სურათების გალერეა, სადაც თავმოყრილია ერის ჩვეულებების, თვისებების, ტრადიციების, ცრურწმენების, ზღაპრებისა და ისტორიის ამსახველი ცოცხალი და ნათელი სურათები. მასში თავმოყრილია ციტატები დიდი პოეტებისა და მწერლების გამონათქვამებიდან, სიბრძნის მარგალიტები, მოსწრებული გამოთქმები და ა.შ. რადგანაც ფრაზეოლოგიზმები ლექსიკის არა მარტო ყველაზე ხატოვანი, აგრეთვე, ყველაზე დემოკრატიული ნაწილია და თავისი წყარო ხალხური მეტყველების ყველაზე უფრო მიუწვდომელი სიღრმიდან მიეწოდება, ამ გალერეაში შეიმღება ბევრ უცნაურ კოლოკვიალურ თუ სომატურ გამონათქვამს წავაწყდეთ (სახოკია 1953-1955). ფრაზეოლოგიურ ერთეულში იგულისხმება ენის მყარი და რეპროდუცირებადი ერთეულები, რომლებიც აღჭურვილია მთლიანი მნიშვნელობით და სხვა სიტყვებთან კომბინირდება გარკვეული წესების შესაბამისად. სიტყვებთან ერთად, ფრაზეოლოგიური ერთეულები ფართოდ გამოიყენება კომუნიკაციაში, რაც მეტყველებას უფრო მრავალფეროვანსა და მდიდარს ხდის.

ლინგვისტიკა ყურადღებას აქცევს ემოციურ სფეროს. ემოციები მნიშვნელოვანი კომპონენტია, რომელიც თან ახლავს ადამიანის საქმიანობას. ემოციების საშუალებით ჩვენ გამოვხატავთ ჩვენს დამოკიდებულებას გარემომცველი სამყაროს მიმართ, იმ ადამიანების მიმართ, ვისთანაც ვურთიერთობთ. ემოციურობა გამოიხატება ენის ყველა დონეზე სიტყვაწარმოებითი, სინტაქსური და ლექსიკური საშუალებებით, მათ შორის ფრაზეოლოგიზმების მეშვეობით.

ფრაზეოლოგიური ერთეულები ემოციური კომპონენტებით არსებითი და თანაც მეცნიერულად საინტერესო ფენომენია ენაში. განსაკუთრებით აღსანიშნია ემოციათა ტიპები სომატიზმებით, რომლებიც კარგად ასახავს ადამიანის ფსიქოლოგიურ მდგომარეობას (იმედაძე 2007). აქედან გამომდინარე, ჩემი კვლევის მთავარ ამოცანას წარმოადგენს შეპირისპირებით ასპექტში შევისწავლო ფრაზეოლოგიზმები ემოციური კომპონენტებით სამ არამონათესავე და სტრუქტურულად განსხვავებულ ენაში – ინგლისურში, ქართულსა და თურქულში და წარმოვაჩინო, თუ რა მსგავსება და განსხვავებაა მათ შორის ამ კუთხით.

უპირველეს ყოვლისა, პრიორიტეტი წარმოდგენილ კვლევაში, რა თქმა უნდა, ენიჭება ემოციას, რომელიც ლინგვისტური მეთოდების საშუალებით შეიძლება განხილულ იქნეს ენის ლექსიკურ-ფრაზეოლოგიურ დონეზე, რომელშიც წინა პლანზე წამოწეულია ადამიანი, მისი სულიერი სამყარო, კულტურა.

ემოცია ფრანგული სიტყვაა (emotion „ვალელებ“), რომელიც ადამიანის ფსიქიკური მდგომარეობის, გარე სინამდვილისა და საკუთარი თავისადმი დამოკიდებულების განცდაა. ემოციას მჭიდრო კავშირი აქვს გამომსახველ მოძრაობებთან. მათ გარეშე არ არსებობს სამყარო და თვით ადამიანი ამ სამყაროში. ემოციებია: შიში, რისხვა, სიხარული, სიყვარული, დარდი, სევდა, სიბრაზე და სხვ. თითოეული ემოცია ადამიანის შინაგან დამოკიდებულებას გამოხატავს ამა თუ იმ ობიექტის მიმართ, ანუ, როგორ აღვიქვამთ და შევიმეცნებთ. აქ უკვე ჩვენ საქმე გვაქვს ემოციის კოგნიტურ მიდგომასთან, რომელიც პირველად გ. ლაკოფისა და მ. ჯონსონის შრომებში გამოჩნდა (Lacoff... 1980). ავტორთა აზრით, ადამიანის ეს ფსიქიკური მოვლენები, თითოეული ერის კულტურის გათვალისწინებით, კონცეპტურ სტრუქტურაში არის გაერთიანებული, სადაც თითოეული ემოცია თითოეული ენის შესაბამისი ფრაზეოლოგიური ერთეულებით გადმოიცემა.

განვიხილოთ ზოგადად ემოციათა რამდენიმე ტიპი და მათი გამომხატველი ფრაზეოლოგიური ერთეულები, რომლებშიც ძირითადად გამოყენებულია სომატიზმები.

სიყვარული

„სიყვარული რთული ფსიქიკური მდგომარეობაა. მისთვის დამახასიათებელია: 1. გრძნობების, აზრებისა და მოქმედების აკვიატებული კონცენტრირება სიყვარულის ობიექტზე იმ ზომით, რომ ეს ხშირად სხვა საზრუნავის უგულვებლყოფას იწვევს, 2. უკიდურესი სუბიექტურობა, რის გამოც აღიქმება უპირატესად სიყვარულის ობიექტის დადებითი თვისებები, უარყოფითი კი იჩქმალება, ნეიტრალიზდება და პოზიტიურადაც კი ფასდება. 3. ეიფორიული ან ამალღებული გუნება-განწყობილება, 4. სექსუალური ლტოლვა სიყვარულის ობიექტის მიმართ“ (იმედაძე 2007: 223).

1. Head over heels in love with – თავდავიწყებით შეყვარება (ზედმიწ...: თავიდან ქუსლებამდე შეყვარებული ვინმეზე) (Seidl... 1998: 225).

Yüreği yanmak – ძლიერადაა შეყვარებული (გული ეწვის) (მამულია 2006: 304).

თავდავიწყებით შეყვარება – ეტრფის, უყვარს (სახოკია 1953: 127).

2. Obtain smb' heart – ვინმეს გული დაიპყრო (ვინმეს გული მოიპოვო) (Seidl... 1998: 226).

Kalbini çalmak – სიყვარულით მოაჯადოვა (გული მოიპარა). გული უფანცქალებს (მამულია 2006: 180).

ვინმეს გული დაიპყრო – ვინმეს შეყვარება (სახოკია 1953: 137).

3. Have one's heart set on smb./smth – თვალი დაადგა ვინმეს / რამეს (გულის დარჩენა ვინმეზე / რამეზე) (Seidl... 1998: 227).

Göz koymak – მოსწონს, იხიბლება (თვალს ადგამს) (მამულია 2006: 137).

თვალი დაადგა ვინმეს/რამეს – ძალიან მოწონება ვისიმე, რისამე (სახოკია 1953: 102).

სიხარული

ადამიანში ეს ემოცია მეტად დადებით ზეგავლენას ახდენს. როცა ადამიანი გახარებულია, იგი გარეგნულად გამოხატავს ამ ემოციას. მაგალითად: ვილიმით, გულის ფეთქვა გვიძლიერდება, თვალები გვიბრწყინავს, ანუ, ეს გამოხატულება ყოველგვარი ახსნა-განმარტების გარეშე ამჟღავნებს ადამიანის შინაგან მდგომარეობას.

1. To make one's blood turn – გულის (სისხლის) აჩქროლება (სისხლის ამოდრავება) (Seidl... 1998: 214).

Gözleri parlamak - ხარობს, თავს ბედნიერად გრძნობს (თვალები უბრწყინავს) (მამულია 2006: 141).

გულის აჩქროლება – ძალიან გახარებულია (სახოკია 1954: 142).

2. Move smb's heart – გულის ამგერება (გულის ამოდრავება) (Seidl... 1998: 227).

სახე უცინის – მხიარულია, უნაღვლოა, უდარდელია (სახოკია 1954: 145).

Ağzı kulaklarına varmak – ძალიან გაუხარდა, პირი გახევაზე აქვს სიხარულისაგან (პირი ყურებამდე მიუვიდა) (მამულია 2006: 21).

სახე უცინის – მხიარულია, უნაღვლოა, უდარდელია (სახოკია 1954: 145).

3. Jump out of one's skin – სიხარულისგან ფეხზე არ დგას (კანიდან ამოხტომა) (Seidl... 1998: 230).

Ayakları yerden kesilmek – ძალიან გახარებულია (მიწაზე ფეხს არ აკარებს) (მამულია 2006: 47).

ფეხზედ აღარ იდგა სიხარულისაგან – მეტისმეტად უხარია, ბედნიერია, ძალზე კმაყოფილია (სახოკია 1954: 195).

შიში

შიშის ემოცია ადამიანში სხვადასხვა ფიზიკურ სისუსტეს იწვევს და მათი ზეგავლენით ადამიანის ქცევა წარუმატებელი რჩება. მაგალითად, მუხლები ეკვეთება და ეცემა, შემდება, ხმას ვერ იღებს, მუნჯდება.

1. To make smb's hair stand on end – თმა ყალყზე დაუდგა (შიშისგან) (Seidl... 1998: 222).

Tüyleri diken diken olmak – შეშინდა, დაფრთხა (თმები ყალყზე დაუდგა) (მამულია 2006: 280).

თმა ყალყზე დაუდგა – შეშინდა, შეძრწუნდა შიშისგან (სახოკია 1953: 157).

2. It makes one's blood run cold – ძარღვებში სისხლი გაეყინა (სისხლი ცივად დარბის) (Seidl... 1998: 215).

Kanı donmak - სისხლი ეყინება შიშისგან (შემდება, სევდება) (მამულია 2006: 186).

ძარღვებში სისხლი გაეყინა – შიშისგან გაშეშდა (სახოკია 1954: 137).

3. Be felt his knees give – მუხლი მოეკვეთა (მუხლებზე დაეცა) (Seidl... 1998: 221).

Dizlerinin bağı çözülmek - ძალა გამოეცალა (მუხლები მოეკვეცა, დაუსუტდა) (მამულია 2006: 97).

მუხლი მოეკვეთა, მუხლი მოეჭრა – დასუსტება, შეუძლებლობა ფეხის გადადგმისა, უმოდრაობა (სახოკია 1954: 49).

სიბრაზე

სიბრაზე ადამიანის ბუნებრივი ემოციაა, რომელიც პირველ რიგში გულ-სისხლძარღვთა სისტემაზე მოქმედებს და შეიძლება სხვადასხვაგვარი გამომხატველობითი (ექსპესიული) გამოვლინებებიც ჰქონდეს. ინგლისურ, ქართულ და თურქულ ენებში გვხვდება აბსოლუტურად მსგავსი სომატიზმებით გამოხატული ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც ერთნაირი ფორმითა და შინაარსით გამოხატავენ ადამიანის მდგომარეობის ამ ემოციას. მაგ.:

1. It makes one's blood boil – გულის (სისხლის) ადუღება (Seidl... 1998: 215).

Kanı kaynamak - ძალიან გაბრაზება (სისხლის ადუღება) (მამულია 2006: 186).

გულის (სისხლის) ადუღება – გაჯავრება, გაბრაზება, გულის მოსვლა (სახოკია 1953: 387).

2. Stick in one's throat – ყელში გაჩხერა (Seidl... 1998: 230).

Burnundan solumak – ბრაზობს, ბოზოქრობს (ცხვირიდან ცეცხლს აფრქვევს) (მამულია 2006: 66).

ყელში გაჩხერა – საშინლად გაბრაზებულია, გამმაგებულია (სახოკია 1955: 177).

3. Gnashing of teeth – კბილების კრაჭუნი (Seidl... 1998: 231).

კბილების ღრეჭა, კრაჭუნი – მეტისმეტად გაბრაზებულია (სახოკია 1953: 137).

Diş gıcırdatmak – გაბრაზება, განრისხება, დაქადნება, დამუქრება (კბილების კრაჭუნი, კბილების ღრჭიალი) (მამულია 2006: 96).

დარდი

ეს ემოცია ადამიანზე უარყოფითად მოქმედებს, მას თან ახლავს როგორც შინაგანი, ისე გარეგანი გამოვლინებები.

1. with a heavy heart – დამძიმებული გულით (მძიმე გულით) (Seidl... 1998: 226).

დამძიმებული გულით – შეწუხება, გულის ტკენა (სახოკია 1953: 149).

Yüreği burkulmak – დარდობს, წუხს (გული ეკუმშება, გული უმძიმს) (მამულია 2006: 300).

2. one's face falls – სახე ჩამოსტირის (სახე ჩამოშვება) (Seidl... 1998: 219).

Suratı Sirke Satmak – მოიწყინა, დაღონდა, ცუდ ხასიათზე დადგა (მუავე სახით დადის, სახე ჩამოშვება) (მამულია 2006: 266).

სახე ჩამოსტირის – დადარდიანებულია, დანაღვლიანებულია (სახოკია 1954: 147).

3. to dry up one's tears – ცრემლი უშრება (ცრემლის შეშრობა) (Seidl... 1998: 230).

Göz pınarları kurumak – ცრემლი გაუშრა ტირილისგან (თვალის წყაროს დაშრობა) (მამულია 2006: 142).

ცრემლი უშრება – უძლურია, ველარც ტირის დარდისაგან, ცრემლი გამოეღია (სახოკია 1955: 198).

ამრიგად, ინგლისურ, ქართულ და თურქულ ენებში ემოციური კომპონენტების მქონე ფრაზეოლოგიური ერთეულები მჭიდროდ

არის დაკავშირებული კულტურულ ტრადიციებთან, ისტორიულ გამოცდილებასა და საზოგადოებრივ ღირებულებებთან. მიუხედავად იმისა, რომ ენები გენეტიკურად არამონათესავეა, რიგ შემთხვევაში მათ შორის შეინიშნება ტიპოლოგიური მსგავსებები, რაც განპირობებულია უნივერსალური ადამიანური ემოციებითა და ზოგადი კომუნიკაციური საჭიროებებით.

დასკვნა

ფრაზეოლოგიური ერთეულების არსებობა ზოგადად ენებში უნიკალური ფენომენია. მიუხედავად იმ ფაქტისა, რომ საანალიზო ენები სტრუქტურულად განსხვავებული და არამონათესავეა, მათ შორის ბევრი მსგავსებაცაა, რაც ზოგადად ენობრივ უნივერსალიებს მიეკუთვნება. ინგლისური, ქართული და თურქული ენების ფრაზეოლოგიური ერთეულების შედარებითი ანალიზის საფუძველზე შეიძლება გამოიყოს მსგავსება-განსხვავებები ამ კუთხით. მსგავსი ნიშნები:

- სამივე ენა იყენებს სომატურ ერთეულს – გული სიყვარულისა თუ ემოციური მდგომარეობის გამოსახატავად;
- თვალეტი გამოირჩევა ემოციური მიმზიდველობით (ცრემლები, მიზიდულობა, რისხვა);
- სისხლი წარმოადგენს ინტენსიურ ემოციებს (რისხვა – „სისხლის ადუღება« (ეს ფრაზეოლოგიზმი სამივე ენაში გვხვდება);
- სახე / პირი გამოიყენება ბედნიერებისა თუ სევდის ემოციის გადმოსაცემად;

ინგლისურ, ქართულ და თურქულ ენებში გვხვდება აბსოლუტურად მსგავსი სომატიზმებით გამოხატული ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც ერთნაირი ფორმითა და შინაარსით გამოხატავენ ადამიანის მდგომარეობის ამ ემოციას (მაგ., სიბრაზე, რისხვა).

რაც შეეხება განსხვავებებს, შეიძლება ითქვას: ინგლისურ ენაში ემოციური ფრაზეოლოგია მეტწილად ეფუძნება მეტაფორულ და იდიომატურ კონსტრუქციებს, ქართულში – ხატოვან, სომატიზმებზე დამყარებულ და მკვეთრი ემოციური პოლარობის მქონე ერთეულებს, ხოლო თურქულში – სოციალურ ღირებულებებსა და ზომიერი ემოციური ტონის შემცველ ფორმებს.

განხილული მაგალითები ნათელი დადასტურებაა იმისა, რომ ინგლისური, ქართული და თურქული ენების ფრაზეოლოგიზმებში ემოციური კომპონენტებით, რომლებიც ძირითადად სომატიზმებით ხასიათდება, ვლინდება ენობრივ უნივერსალიათა, ანუ ისეთ ენობრივ მოვლენათა არსებობა, რომლებიც მსოფლიოს ყველა ან უმეტესი ენისთვის არის დამახასიათებელი. ენაში, ისევე როგორც ზოგადად ბუნებაში, არსებობს შინაგანი წესრიგი, რომელიც შემეცნებადია; მაგრამ იმისთვის, რომ მოხდეს რაიმე საგნის, მოვლენის სიღრმისეული და გააზრებული შემეცნება, საჭიროა მისი შედარება სხვა საგნებსა თუ მოვლენებთან.

გამოყენებული ლიტერატურა და წყაროები

- იმედაძე 2007:** იმედაძე ი., ფსიქოლოგიის საფუძვლები. თბილისი.
მამულია 2006: მამულია ე., თურქულ-ქართული ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი. თბილისი.
სახოკია 1953-1955: სახოკია თ., ქართული ხატოვანი სიტყვა-თქმანი, ტ. I, II, III. თბილისი.
Ельмслев 1960: Ельмслев Л., Прологомены к теории языка// Новое в лингвистике, вып. 1., Москва.
Щека 1989: Щека Ю.В., Турецкая разговорная речь.
Lakoff... 1980: Lakoff G., Johnson M., Metaphors We Live by. Chicago.
Seidl... 1998: Seidl J., McMordie W., English Idioms and How to use them. Oxford University Press.

References and Sources

- Hjelmslev 1960:** Hjelmslev L., Prolegomena to a Theory of Language // New in Linguistics, Issue 1, Moscow.
Imedadze 2007: Imedadze I., Fundamentals of Psychology. Tbilisi.
Lakoff... 1980: Lakoff G., Johnson M., Metaphors We Live by. Chicago.
Mamulia 2006: Mamulia E., Turkish-Georgian Phraseological Dictionary. Tbilisi.
Sakhokia 1953-1955: Sakhokia T., Georgian Figurative Expressions, Vols. I, II, III. Tbilisi.
Seidl... 1998: Seidl J., McMordie W., English Idioms and How to use them. Oxford University Press.
Shcheka 1989: Shcheka Yu. V., Turkish Colloquial Speech.